

MIRA MEKSI

mali i shpirtave

BIBLIOTEKA

814.32
154

FONDACIONI
FV
VELIJA

R. Sibotzi
RIBOTIM

8SH-32

M 97

Mira Meksi

Mali i shpitrave
Tregime

BIBLIOTEKA E
BASHEQES ÇIRÇKASHTRE
NR. INV. 96242

Fondacioni "Velija"

Kopertina: Ilustrim i Rafael Albertit

Botimi i parë: Gusht 1994 "DITURIA"
Ky botim është pronë e Fondacionit "Velija"
c Copyright Mira Meksi, 1994.

*Për Ilirin, burrin e jetës
sime dhe për Eleonorën,
nënë të time, që më fali dashuri
pa kushte - pa të cilët nuk do të
ishte shkruar ky Mal i Shpirtrave*

M.M.

Mira Meksi
Mali i shpirtrave

Mali i shpirtrave	5
Krishti	17
Mikja e toreadorit	20
Gjethja	23
Gërshërët	25
Këpucët me taka të larta	30
Nobelisti	34
E vdekura	40
Portreti	46
Takimi tjetër	55
Ishte kohë ankthi	63
Murgeshat e mbyllura të Santa Anas.	68
Kadare, Atxaga. Çmimi Nobel, Lopez Rubio në shtratin e vdekjes	74
Ferri i novelave Orientale	81
Puthja e Katallanit	85
Aksidenti	108

Mali i shpirtrave

Aeroporti i Madridit ngjante i përgjumur: a thua ishte kotur për një çast dhe tani mezi po hapte sytë. Ishte mëngjes herët. Ira Maks u krodh me shpejtësi në përgjumjen e aeroportit dhe nisi të lëvizte zhdërvjellazi për të shpirë këmbët nga mpirja e natës dhe për të mos e lejuar kotjen e përgjithshme t'i binte në kokë. Vështroi me vëmendje ndriçimin e sallës së pafund, pragut që do ta ndante nga ai vend, dhe iu duk i vakët dhe i trishtuar. Mikesha që e shoqëronte kish hyrë në kafe-restorant të blinte kruasant dhe kakao për mëngjes. Bagazhin e kishin regjistruar, tiketin e kishin marrë dhe prapë u mbeteshin edhe pothuaj njëzet minuta kohë që të rrinin bashkë. Hëngrën shpejt, duke përsëritur edhe një herë porosinë, listën me libra që mikesha duhet t'i dërgonte sa më parë dhe, kur të njëzet minutat fluturuan, nisën të shkëmbejnë të puthurat e vjetra të ndarjes, ndërsa Irës zuri t'i përzihej nga ndjenja e gjithëherme e ndarjes, të cilën ajo s'e bënte dot zap kurrë. U mundua të mos e shfaqte. Shtrëngoi dhëmbët, por lotët i rrodhën nga sytë dhe ndjeu se hunda i qe bërë flakë. I vinte nga larg dhe ishte një ndjenjë e përzier humbjeje dhe mllëfi, që i ishte shfaqur së pari majë skërkave të detit kur ishte pesë vjeç dhe kish rrokullisur në shkumën e dallgëve kukullën e saj më të dashur që ta shpëtonte nga duart-shkatërruese të të vëllait trevjeçar. Dhe që atëherë e kish cilësuar si ndjenjë përherë triumfuese, të cilës nuk kishte ç'ti bënte as vetë moshë.

U fut në radhën e njerëzve që prisnin kontrollin e pasaportave dhe kur u ndodh përpara dritarezës së xhamtë dhe zgjat pasaportën, dëgjoi të dëllnin andej disa fjalë të pakapshme. Nuk reagoi.

-Nuk dini spanjisht?

- Po, si jo!

- Punonjëse ambasade?

- Jo, pse?

- Ngaqë keni ndenjtur kaq shumë këtu.

- Jam përkthyes. Kam punuar në një kolegji përkthyesish.

- Ah, kuptoj. Urdhëroni pasaportën.

Ira kaloi dhe, pasi futi çantën e shpinës në kontroll, u kthye edhe një herë dhe e puthi me dorë mikeshën e saj. Iu duk se ndodhej tej, në një largësi të pakthyeshme, dhe sytë iu veshën nga një cipë lotësh.

- Çfarë keni në çantë, zonjë? - dëgjoi sakaq një zë të rreptë.

- Në çantën time?

- Në çantën tuaj, po!

- Hiç, gjëra të zakonshme...

- Por, aparati...

- Ah, aparatil Po, se ç'kam disa monedha, franga zviceriane, mos ato... Po i heq...

Ndërkaq punonjësi i aeroportit po e shoqëronte Irën në një dhomë të veçantë. Mbi një tryezë ajo zbrazi çantën: dy libra, njëri tepër i çmuar ngaqë mbante kushtimin e një shkrintari të madh, një shishe parfumi "Anais", një xhuxh plastik me barkun plot me saçme karamesh, dy çokollata, një qiri i vogël në formë 6, një pako me shami letre, një këllëf itejdukshëm me një shirit mëndafshi ngjyrë blu dhe disa franga zviceriane monedhë.

Punonjësi e mori çantën bosh dhe e kaloi në kontrollor. Pastaj mori me rradhë sendet... Asgjë.

Ira rrinte e topitur. Ai i thërriti fuste sërish sendet në çantë se mos ndoshta qenë gabuar...mos kish gabuar aparati...

E kaluan sërish çantën në kontrollor. Sërish aparati dha sinjalin se aty diçka kish. Punonjësi që hutuar. E zbrazën çantën prapë; i kontrolluan edhe njëherë nga e para të gjitha sendet. Asgjë. Ira mbante pa mendje në dorë këllëfin e

tejudkshëm me shiritin e mëndafshtë.

Përpara kontrollit qe bërë rrëmujë. Kishin njoftuar disa punonjës të tjerë. Ira ktheu kokën dhe pa mikeshën e saj që po i kërkonte shpjegime me duar; ishte tepër e shqetësuar.

Një grua me uniformë erdhi dhe i kaloi Irës një aparat nëpër trup. Minutat kalonin me shpejtësi. Edhe pak... Ira dëgjoi zërin kumbues që njoftonte gjuhë pas gjuhe nisjen e avionit 505 të linjës Madrid-Zürich. Dalja 33.

Atëherë u kujtua. I zgjati punonjësit të aeroportit këllëfin e tejudkshëm me shiritin e mëndafshtë që mbante pa mendje në dorë. Ai pothuaj nuk e kuptoi. Mekanikisht e futi në aparat... Të gjithë indikatorët e aparatit u ndezën rrufeshëm. Punonjësi syçakërritur pyeti:

- Ç'është kjo? Kjo çfarë është?

- Legjenda, zotëri, - iu përgjigj Ira e mundur.

- Çfaarëë? - Ai rrëshqiste nëpër gishtërinj shiritin e mëndafshtë blu.

- *La le-ye-nda, senor, la leyenda!* Dhe qënka e thënë të mbetet këtu! O Zot, nuk e marrkam dot me vetë!

Përpara se të kalonte daljen 33, Ira mori një kafe të fortë. Rrufiti më gllënjka të vogla pa zë dashurinë që po e braktiste, dhe që ajo do të vazhdonte ta rrufiste kështu edhe ditëve që do të vinin, sa herë të pinte kafe, dhe kaloi.

Avioni kalonte zhurmshëm mbi një qilim shtëllungash të bardha reje. Ajo kërkoi sërish kafe për të ndier edhe njëherë shijen e dashurisë që e pat lënë.

Atë çast, shkalla e pjerrët e një dielli pa shkëlqim u tëhoq lart, bardhësia përreth kuqëloi dhe, pas pak, një muzg i vetvetishëm peshoi mbi re. Atëhere ajo u kujtua se vetëm në atë çast qyteti i gurtë, që kish lënë pas, mund të merrte frymë lirisht nga tërë ai zheg që e digjte ditën.

Vetëm kur ndajnata rrokullisej nga mali Moncayo dhe binte mbi të.

Irës i pëlqente të dilte në muzg e të ulej për të pirë kafe në barin *Amadeos*, i cili ndodhej përpara lumit të gurtë e të tharë që e përshkonte qytetin mespërmas dhe e ndante në dy pjesë: Tarazona antike dhe Tarazona e re. Bashkë me freskinë vinin aty edhe miqtë e saj, të cilët nguleshin përpara gotave të uiskit me akull dhe përsërisnin të njëjtën bisedë për zgjedhjet e afërta bashkiake.

Ajo e ndiqte me zorr dhe bezdi fillin e bisedës dhe mezi ç'priste që, sipas ritit, dikush të propozonte të shkonin e të "çukisnin" në ndonjë "bodegë".

Bodegat - qilaret e famshme të qytetit të gurtë, e joshnin si asgjë tjetër. Verërat e moçme të burgosura nëpër kafaze muri, kungujt e ujit dhe lloj-lloj enësh porcelani renditur nëpër sergjene, proshutat e varura në tavan, tryezat e stërmëdha për tridhjetë a dyzet të ftuar, të gdhendura në trungje pemësh, trofe korridash, fotografi toreadorësh dhe një lloj fryme antike dhe misteri përzier, u stisnin brendinë.

Ira nuk kishte asnjë argument real, por bodegat i ngjanin se ishin të vetmet vende që, me anë të një teknike të fshehtë a marifeti të panjohur, kishin mundur të ruanin shenjtërisht të pandryshuara pjesëza të Spanjës së lashtë, që tashmë nuk ekzistonte më askund tjetër, e që ajo ish përpjekur më kot ta gjente diku.

Po të hyje brenda, sytë të mjegulloheshin nga avujt e padukshëm të verërave të moçme të burgosura, që vërtiteshin këmbëngulës në ajër dhe që tinëzisht futeshin në kujtesat e njerëzve dhe shkullnin që aty realitete të harruara, për të cilat të zotërit e atyre kujtesave as që e dinin se ekzistonin. Ira ishte aty dhe i priste e i përpinte si e babëzitur efektet e verërave të moçme: legjendat, pa të cilat s'do të kish mundur të jetonte as edhe një ditë në atë realitet aq të varfër, përpara imazhit që i kish krijuar për të fantazia.

Beatricën dhe Alonson i kërkoi pa prehje nga bodega në bodegë, nga krahina në krahinë në tërë Aragonin e vjetër

duke mbledhur thërrime legjende nëpër librat me emblema - e vetmja gjë që pat mbetur nga familjet e mëdha të qëmoçme - derisa e ndërtoi të plotë trupin e legjendës në manastirin e Veruelës, me dorëshkrimet e Becquer-it të madh. Kjo ndodhi një të shtunë të vakët qershori, kur në klaustrin e manastirit po luante në lut *Kohë minueti* David Parsons.

Të shtunave që pasuan, ajo vinte dhe ulej në barin *Corza blanca* që ndodhej përballë manastirit, për të qenë më afër legjendës së saj. Ishte bërë rit. Sa gdhinte e shtuna, malli për legjendën ia shpinte këmbët në *Corza blanca*. Vajza e ndiente se nuk vazhdonte ta tërhiqte kështu drejt saj, duke e joshur me mallin e pakuptueshëm, ajo çka pat zbuluar nga legjenda. Përkundrazi, duhet të qe diçka e fshehur ajo që e mbante robinë, diçka e nënujët, të cilën nuk e njihnte dhe nuk guxonte ta merrte vesh: duhet të shkelte në Malin e Shpirtrave. Dhe në një ditë të shënuar, doqosdo.

Një të shtunë të tillë malli, afër mesditës, e gjetën miqtë e saj në *Corza blanca*, duke rruftur kafe të fortë dhe duke u përçartur pas gjurmëve të legjendave. E ftuan të shkante me ta në piknik në malin Moncayo:

- Jesusi do të na gatujë *paella*, - i thirri Adja që nga makina. - S'kemi lënë kusi pa marrë me vetë.

- Moncayo është parajsja e blertë dhe ti ende s'e ke parë, - ia plasi Ana. - Eja!

Ata i kishin folur sa e sa herë për malin, në këmbët e të cilit shtrihej qyteti i gurtë. I kishin folur si për një gjigand të blertë që çlironte shpirtrat dhe dehte sytë.

Ira nuk mori dot vesh se si u gjend ulur në një nga makinat e ekskursionistëve, që ia kishin plasur një zallahie të qeshurash, me një shportë për të mbledhur manaferra në pëqi.

Rrugë po i shpinte rrufeshëm drejt Malit; dhe ajo përherë kishte menduar se mund të shkante atje një ditë të shënuar. Rastësia i kish shkelur hamendjet...